

Statens vegvesen

Likelydende brev – se vedlagt liste

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Vegdirektoratet	Odd Anders Magnussen / 38121537	20/242185-1		07.01.2021

NA-rundskriv 2021/01 Fartsgrensekriterier

Vegdirektoratet har revidert fartsgrensekriteriene for fartsgrensene 30, 40, 50, 60, 80, 90, 100 og 110 km/t. Endelige kriterier for 70 km/t avventer avklaring fra departementet.

Kriteriene erstatter NA-rundskriv nr. 2018/10 Fartsgrensekriterier.

Endringene er primært knyttet til at det nå har blitt utarbeidet en regnemodell for fartsgrense 60 km/t, som beskrevet i NA 2018/10.

Som følge av etablering av modellen, var det også behov for noen justeringer i kriteriene for å ivareta de momenter som ikke kan tallfestes. Et eksempel på dette er strekninger med hyppig treningsaktivitet med sykkel eller rullleski.

Utover endringene knyttet til fartsgrense 60 km/t blir det også gjort en mindre justering i tabell 1.1 og 1.2.

Kriteriene skal benyttes ved vurderinger av riksveger, fylkesveger og private veger. De er også anbefalt brukt på kommunale veger.

Begrepene *skal*, *bør* og *kan* skal forstås på samme måte som i Statens vegvesens vegnormalsystem.

Tidligere kriterier for 70 km/t fra NA-rundskriv nr. 2011/7 ligger som vedlegg 3. Disse skal benyttes inntil videre. Vurder oppskilting der det er bygget ny veg, gjennomført ombygging eller gjennomført andre avbøtende tiltak for økt trafiksikkerhet.

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Fyrstikkalléen 1
0661 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

Statens vegvesen
Med hilsen

Marit Brandtsegg
direktør

Randi Harnes
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

FARTSGRENSEKRITERIER FOR 30–60 OG 80–110 KM/T

FARTSGRENSEKRITERIER FOR 30–60 OG 80–110 KM/T	3
1.1 Nullvisjonen	4
1.2 Et nytt fartsgrensesystem	4
1.3 Vegtrafikklovens bestemmelser	4
1.4 Fartsgrensekriterier for nye og eksisterende veger	5
1.5 Vedtaksmyndighet	5
2. Fartsgrensene 30–40–50 km/t	7
2.1 Innledning	7
2.2 Kriterier for bruk av fartsgrense 30–40–50 km/t	8
2.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 30 km/t	11
2.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 40 km/t	11
2.5 Kriterier for bruk av fartsgrense 50 km/t	11
3. Fartsgrensene 60–(70)–80 km/t	13
3.1 Innledning	13
3.2 Kriterier for bruk av fartsgrense 60 km/t	14
3.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 70 km/t	17
3.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 80 km/t	17
4. Fartsgrensene 90–100–110 km/t	18
4.1 Innledning	18
4.2 Generelle bestemmelser for bruk av 90–110 km/t	18
4.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 90 km/t	19
4.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 100 km/t	20
4.5 Kriterier for bruk av fartsgrense 110 km/t	21
Vedlegg 1: Beregningsmodell for vurdering av fartsgrense 60 km/t	23
Begrensinger	23
Bruk av modellen	23
Vedlegg 2: Modell for tunneler med redusert standard	25
Vedlegg 3: Kriterier for fartsgrense 70 km/t i NA-rundskriv nr. 2011/7	26

1.1 Nullvisjonen

Nullvisjonen er et bærende prinsipp for trafikksikkerhetsarbeidet i Norge, og ligger også til grunn for fastsettelse av fartsgrenser. I følge nullvisjonen har vegeier et ansvar for å tilrettelegge for ønsket atferd og beskytte mot fatale konsekvenser av feilhandlinger.

Det er et nasjonalt mål at veksten i persontrafikk i de ni største byene i Norge skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange (nullvekstmålet), jf. Meld. St. 33 (2016–2017) Nasjonal transportplan 2018–2029. Fartsgrensekriteriene skal bidra til at nullvekstmålet oppnås på en trafikksikker måte.

1.2 Et nytt fartsgrensesystem

En skisse til nytt fartsgrensesystemet ble behandlet og godkjent i Statens vegvesens etatsledermøte i 2015. Det nye fartsgrensesystemet er basert på fire grunnpilarer; **menneskets tåleevne, vegens geometri, trafikantenes forståelse og miljø**. Fartsgrensene skal sikre en god balanse mellom trafikksikkerheten, framkommelighetsmålene og de fire pilarene.

Vegnettet deles inn i tre hovedgrupper basert på vegens funksjon.

- 1) Veger med tilgjengelighetsfunksjon (atkomstveger): 30–40–50 km/t
- 2) Veger med blandet funksjon (atkomst- og transportveger): 60–70–80 km/t
- 3) Veger med framkommelighetsfunksjon (transportveger): 90–100–110 km/t.

Fartsgrenseriteriene er bygget opp rundt denne tredelingen.

1.3 Vegtrafikklovens bestemmelser

Fartsgrensekriteriene er basert på bestemmelsene i vegtrafikklovens § 3 om aktsomhet og § 6 om fartsregler. Aktsomhetskravet gjelder uansett fartsgrense.

§ 3 Grunnregler for trafikk

« Enhver skal ferdes hensynsfullt og være aktpågivende og varsom så det ikke kan oppstå fare eller voldes skade og slik at annen trafikk ikke unødig blir hindret eller forstyrret.

Vegfarende skal også vise hensyn mot dem som bor eller oppholder seg ved vegen.»

§ 6 Fartsregler

«Fører av kjøretøy skal avpasse farten etter sted-, føre-, sikt- og trafikkforholdene slik at det ikke oppstår fare eller voldes ulempe for andre, og slik at annen trafikk blir minst mulig hindret eller forstyrret.

«Dersom ikke annen fartsgrense er fastsatt ved offentlig trafikkskilt, må det i tettbygd strøk ikke kjøres fortere enn 50 km/t, og utenfor tettbygd strøk ikke fortere enn 80 km/t.

Departementet kan delegere til Statens vegvesen, politiet eller kommunen å avgjøre om et

område skal regnes som tettbygd strøk etter denne lov, og kan fastsette grensene for det tettbygde strøk.

I trafikkregler gitt i medhold av § 4 og skiltregler gitt i medhold av § 5 kan det fastsettes nærmere bestemmelser om lavere fartsgrense, for bestemt eller ubestemt tid også av hensyn til miljøet.

Departementet kan gi særlige regler om fartsgrenser for område utenfor veg, eller på veg stengt for alminnelig ferdsel.

Departementet kan som forsøksordning sette lavere generelle fartsgrenser enn hva som er bestemt i andre ledd for bestemte områder og/eller til bestemte tider.»

I praksis betyr dette at dersom det ikke er fattet vedtak om en særskilt fartsgrense, har alle vegstrekninger utenfor tettbygd strøk fartsgrense 80 km/t, og alle vegstrekninger innenfor tettbygd strøk fartsgrense 50 km/t.

1.4 Fartsgrensekriterier for nye og eksisterende veger

Krav til fartsgrenser ved bygging av ny veg er gitt i Vegdirektoratets N100 Veg- og gateutforming. Når en veg er planlagt og bygd etter en besluttet dimensjoneringsklasse, så beholdes den tilhørende fartsgrensen ved overlevering til driftsorganisasjonen og videre framover.

Kriteriene for fartsgrensene 90 – 110 km/t på eksisterende veger bygger på kravene i N100. De eksisterende vegene er bygget etter forskjellige normalbestemmelser og med ulike krav som utgangspunkt. På visse områder, hovedsakelig når det gjelder geometri, er derfor kravene til eksisterende veger noe annerledes enn kravene til nye veger.

1.5 Vedtaksmyndighet

Vedtaksmyndighet for fartsgrenser følger av skiltforskriften § 26, punkt 1:

«1. For bestemt vegstrekning kan Vegdirektoratet treffe vedtak om høyere fartsgrense enn det som følger av vegtrafikkloven § 6 annet ledd.

For bestemt vegstrekning eller sone kan det treffes vedtak om lavere fartsgrense enn det som følger av vegtrafikkloven § 6 annet ledd. Slikt vedtak treffes for riksveg, fylkesveg og privat veg av Statens vegvesen og for kommunal veg av kommunen. Dersom en sone også omfatter annen veg enn kommunal veg, treffes vedtaket av Statens vegvesen.

Før vedtak treffes etter første eller annet ledd, skal politiet få uttale seg. Før Statens vegvesen treffer vedtak etter annet ledd, skal også fylkeskommunen og kommunen få uttale seg.»

Søknad om fartsgrensene 90–100–110 km/t sendes til Vegdirektoratet. I søknaden må det dokumenteres at de punktene som er satt som krav i kriteriene er oppfylt. Høringssvar fra politiet vedlegges.

Det er Statens vegvesen som fatter vedtak om hva som skal anses som tettbygde strøk jf. skiltforskriftens § 26 pkt 2.

«Statens vegvesen kan treffe vedtak om et område skal anses som tettbygd strøk etter vegtrafikkloven § 6 annet ledd og fastsette grensen for det tettbygde strøket. Før Statens vegvesen treffer slikt vedtak, skal politiet og kommunen få uttale seg. Omfatter området bare kommunale veger, treffes slikt vedtak av kommunen etter at Statens vegvesen og politiet har fått uttale seg.»

Statistisk sentralbyrås (SSB) offisielle definisjonen for tettbygde strøk er:

«En husansamling der det bor minst 200 personer og avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 m. Det er tillatt med avvik når det mellom husene er områder som ikke skal bebygges, som parker, idrettsanlegg, industri eller naturlige hindringer som elver eller dyrkbare områder. Husklynger som naturlig hører med til tettstedet tas med inntil en avstand på 400 m fra tettstedskjernen.»

2. Fartsgrensene 30–40–50 km/t

2.1 Innledning

Trafikanter utenfor tettbygd strøk velger i hovedsak fartsnivå ut fra vegens fartsgrense, linjeføring og bredde. I tettbygde strøk er det først og fremst hensyn til andre trafikantgrupper og bebyggelse langs vegene som må tas hensyn til. Kriterier basert på ÅDT og vegens utforming blir derfor i mindre grad aktuelt her. Fartsgrenser i tettbygde strøk må som oftest baseres på vegens funksjon og bruken av området. Det betyr at fartsgrensene må brukes fleksibelt og baseres på ønsker om å prioritere gående og syklende, kollektivtrafikk, trafiksikkerhet, miljøforhold og ikke minst trivsel og trygghet for alle som ferdes på og langs vegene. Dette vil også fremme nullvekstmålet.

For trafikantene i tettbygde strøk vil fartsgrensene kunne gjøres godt forståelig for trafikantene dersom de brukes riktig. Det vil si at de viser ønsket og forsvarlig fartsnivå sett i sammenheng med bebyggelse, aktivitet og arealbruk for øvrig langs vegene.

Veger og gater i tettbygd strøk kan fort få et høyere fartsnivå enn ønsket. Da bør utformingstiltak og eller overvåking gjennomføres. Det er ikke krav om fysiske tiltak for å innføre fartsgrense lavere enn 50 km/t, men det er viktig å følge opp fartsnivået etter at lavere fartsgrense er innført (se håndbok V128 Fartsdempende tiltak). Behov for slike tiltak avgjøres i beslutningsprosessen, og nødvendige tiltak iverksettes.

Fartsgrensene bør helst gjelde for så lange strekninger som mulig da hyppige endringer er vanskelig for trafikantene å få med seg. Punktskilting anbefales brukt der det kun er behov for nedsatt fart på kortere strekninger, for eksempel ved skoler.

2.1.1 Beskrivelse av veger og gater med tilgjengelighetsfunksjon

Dette er veger og gater med lokaltrafikk eller gjennomgangstrafikk. Trafiksikkerhet, fremkommelighet for gående, syklende, kollektivtrafikk og varelevering er prioritert.

Tåleevne

Fartsgrense 30 og 40 km/t er viktig i områder der mange går og sykler. Forskning¹ viser at de fleste gående og syklende vil overleve en kollisjon med et motorisert kjøretøy når fartsgrensen er 30 km/t. Kryssingspunkt som benyttes av mange bør sikres.

---

¹ Höskuldur R.G. Kröyer, Thomas Jonsson, András Várhelyi (2014): Relative fatality risk curve to describe the effect of change in the impact speed on fatality risk of pedestrians struck by a motor vehicle. *Accident Analysis and Prevention* 62 (2014) 143–152

Vegens geometri

Kriteriene for fartsgrensene 30–50 km/t legger i liten grad vekt på vegens geometri. Vegens utforming med tanke på gang- og sykkelanlegg, fortau, sikre kryssingssteder og lignende er imidlertid viktig.

Trafikantenes forståelse

Trafikantene vil normalt forstå behovet for lavere fartsgrenser i boligområder og der det ferdes mange gående og/eller syklende. Det er likevel en utfordring med overholdelse av fartsgrensene, og fartsdempende tiltak vil ofte være nødvendig.

Miljø

I tettbygde strøk er det viktig å prioritere gode miljøforhold høyt. Dette gjelder spesielt reduksjon av støy i boligområder og andre områder der gående og syklende ferdes. Lokal forurensing fra motorisert trafikk påvirkes av blant annet fartsnivå, drivstoffstype, tungtrafikkandel og ÅDT. Lavere fartsnivå gir normalt mindre støy og mindre forurensing.

2.1.2 Bruk av fartsdempende tiltak

Måling av fartsnivå på veger og gater med fartsgrense 30–50 km/t, viser at fartsgrensen ofte overskrides. Fartsmålinger kan foretas før fartsgrensen endres eller etter at ny fartsgrense er satt.

I håndbok V128 Fartsdempende tiltak er det beskrevet ved hvilket fartsnivå det er behov for fysiske fartsdempende tiltak. Her er det også beskrevet bruk og utforming av tiltak. Fysiske fartsdempende tiltak ved kryssingssteder er angitt i V127 Kryssingssteder for gående.

Kontroll av fartsnivå er en oppgave for politiet. Fartsvisningstavler kan være et alternativ der dette viser seg å ha tilstrekkelig virkning på fartsnivået. Det bør ikke være et alternativ til fysiske tiltak.

2.2 Kriterier for bruk av fartsgrense 30–40–50 km/t

Anbefalte fartsgrenser i tettbygd strøk er vist i tre ulike tabeller under. Tabellene tar utgangspunkt i vegens/gatens formål, type område som den går gjennom, om det ligger særskilte anlegg langs vegen/gaten og hvilken type langsgående skille mellom biler og gående/syklende som er etablert.

Veger og gater med sykkelfelt og med planskilt kryssing for gående/syklende må også vurderes særskilt. Det vises for øvrig til håndbok V127 Kryssingssteder for gående.

Ved kollektivknutepunkt/terminaler bør 40 km/t vurderes selv om vegen/gaten har egen gang- og sykkelveg.

Ved fartsgrenser over 50 km/t i tettbygd strøk, er bruken av disse beskrevet i kapittel 3. Fartsgrensene 60–70–80 km/t.

Om grad av aktivitet

- Kriteriene gjelder i utgangspunktet for veger og gater med **middels aktivitet**, og det er summen av en rekke forhold som er utslagsgivende for fartsgrensen.
- Ved særlig **lav eller høy** aktivitet, må fartsgrensen vurderes særskilt.
- Høy aktivitet er eksempelvis veger eller gater med forretninger på begge sider av strekningen, og mange gående som krysser.
- Lav aktivitet er eksempelvis mer spredtbygde områder der svært få gående og syklende krysser eller beveger seg langs vegen.
- På veger/gater med **mye gang- og sykkelaktivitet**, bør laveste anbefalte fartsgrense velges.

Om særskilte anlegg

- Anbefalingen gjelder anlegg der det er et **stor aktivitet og behov for kryssing**.
- Bruk av lave fartsgrenser avhenger av **hvordan anlegget er plassert** i forhold til atkomst og aktivitet langs vegen, og behov for kryssing.

Tabell 1.1: Anbefalte kriterier for atkomstveger/gater

		Langsgående skille mellom biler og gående/syklende		
		Veger/gater uten tilrettelegging for gående og syklende	Veger/gater med fortau	Veger/gater med egen gang- og sykkelveg
Bebyggelse og arealbruk	Bolig -og/eller forretningsområde	30	30	40
	Sentrumsområde	30	30/40	50
	Industri- og næringsområde	40/50	50	50
Særskilte anlegg langs vegen	Idrettsanlegg og holdeplasser for kollektivtrafikk	30/40	40	50
	Skoler og eventuelt barnehager	30	30	30/40
	Parkanlegg/ lekeplasser	30/40	40	40

Tabell 1.2: Anbefalte kriterier for samleveger/gater

		Langsgående skille mellom biler og gående/syklende		
		Veger/gater uten tilrettelegging for gående og syklende	Veger/gater med fortau	Veger/gater med egen gang- og sykkelveg
Bebyggelse og arealbruk	Bolig -og /eller forretningsområde	30	40	40/50
	Sentrumsområde	-	40/50	40/50
	Industri- og næringsområde	40/50	50	60/70/80 (Se kapittel 3)
Særskilte anlegg langs vegen	Idrettsanlegg og holdeplasser for kollektivtrafikk	40	40/50	50
	Skoler og eventuelt barnehager	30	30/40	30/40
	Parkanlegg/ lekeplasser	40/50	40/50	50

Tabell 1.3: Anbefalte kriterier for hovedveger i tettbygde strøk og byer

		Langsgående skille mellom biler og gående/syklende		
		Veger/gater uten tilrettelegging for gående og syklende	Veger/gater med fortau	Veger/gater med egen gang- og sykkelveg*
Bebyggelse og arealbruk	Bolig -og/eller forretningsområde	30/40	40/50	60/70/80 (Se kapittel 3)
	Sentrumsområde	-	40/50	60/70/80 (Se kapittel 3)
	Industri- og næringsområde	40/50	Se kapittel 3	60/70/80 (Se kapittel 3)
Særskilte anlegg langs vegen	Idrettsanlegg og holdeplasser for kollektivtrafikk	30/40/50	50	60/70/80 (Se kapittel 3)
	Skoler og eventuelt barnehager	30/40	40	60/70/80 (Se kapittel 3)
	Parkanlegg/ lekeplasser	50	50	60/70/80 (Se kapittel 3)

2.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 30 km/t

Fartsgrense 30 km/t skal brukes på følgende strekninger i tettbygd strøk

1. Strekninger ved skoler

Strekninger som ligger ved skoler på en slik måte at et stort antall barn/unge må krysse vegen hver gang de skal til eller fra skolen.

Fartsgrense 30 km/t bør brukes på følgende strekninger i tettbygd strøk:

2. Atkomstveger, samleveger og hovedveger

Se tabell 1.1, 1.2 og 1.3.

2.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 40 km/t

Fartsgrense 40 km/t bør brukes på følgende strekninger i tettbygd strøk:

1. Atkomstveger, samleveger og hovedveger

Se tabell 1.1, 1.2 og 1.3.

2. Hovednett for sykkel

Kortere strekninger som ikke er tilrettelagt for syklister, men som inngår som lenke i et vedtatt framtidig hovednett for sykkel. Det forutsettes en viss sykkelaktivitet på strekningen.

Fartsgrense 40 km/t kan brukes på følgende strekninger utenfor tettbygd strøk:

3. Strekninger som ligger ved skoler

Strekninger som ligger ved skoler på en slik måte at et stort antall barn/unge må krysse vegen hver gang de skal til eller fra skolen. Andre sikringstiltak bør være vurdert før fartsgrensen eventuelt settes ned.

2.5 Kriterier for bruk av fartsgrense 50 km/t

50 km/t er generell fartsgrense på veger og gater innenfor tettbygd strøk der særskilt fartsgrense ikke er innført. Se også tabell 1.1, 1.2 og 1.3.

Kriteriene åpner for noe bruk av fartsgrense 50 km/t utenfor tettbygd strøk i spesielle tilfeller:

Fartsgrense 50 km/t bør brukes på følgende strekninger utenfor tettbygd strøk:

1. Strekninger med gangfelt

Strekninger med gangfelt som ikke tilfredsstillter kravene til fart i V127 Kryssingssteder for gående. Dersom slike gangfelt ikke kan fjernes, sikres med signalanlegg eller gjøres om til planskilt kryssing, bør de ha fartsgrense 50 km/t.

Fartsgrense 50 km/t kan brukes på følgende strekninger utenfor tettbygd strøk:

2. Tilrettelegging for gående og syklende, tetthet av kryss og avkjørsler og tilbud/virksomhet som gir aktivitet langs veg (se vedlegg 1)

Strekninger der beregningsmodellen beskrevet i vedlegg 1 gir vesentlig flere poeng enn det som er anbefalt for 60 km/t. Disse tilfellene vil fremgå tekstlig i tilknytning til poengsummen for delen som omhandler kryss og avkjørsler.

3. Korte strekninger med særskilte behov

Korte strekninger definert som gårdstun eller strekninger med særskilt avvikende vegutforming/kurvatur. Det må gjøres en vurdering av behov, og strekningen bør være så kort som mulig. I helt spesielle tilfeller kan det også være behov for å bruke lavere fartsgrense enn 50 km/t avhengig av vegtype/funksjon.

3. Fartsgrensene 60–(70)–80 km/t

3.1 Innledning

Fartsgrensene bør helst benyttes på så lange strekninger som mulig. Punktskilting anbefales brukt der det kun er behov for nedsatt fart på kortere strekninger, for eksempel ved skoler.

3.1.1 Beskrivelse av veger med blandet funksjon

Veger med blandet funksjon er hovedsakelig veger utenfor tettbygd strøk. Vegene har både lokal, regional og nasjonal trafikk av ulik karakter. De benyttes både til atkomst og transport.

Tåleevne

Veger som får fartsgrense 60–80 km/t bør ha en utforming som i størst mulig grad gjør at man unngår ulykker og begrenser skadeomfanget dersom ulykken skjer.

Vegens geometri

For fartsgrensene 60–80 km/t forutsettes det at trafikantene avpasser farten etter vegens geometri og lokale steds- og værforhold, jf. aktsomhetskravet i vegtrafikkloven § 3. Farlige svinger og andre krevende vegforhold skiltes eventuelt med fareskilt eller anbefalt fart.

Trafikantenes forståelse

Trafikantene skal være kjent med at 80 km/t er den generelle fartsgrensen utenfor tettbygd strøk. Bruken av fartsgrense 70 km/t på veger med eksempelvis særlig høy ulykkesrisiko er ikke selvforklarende. Strekninger med 60 km/t bør som oftest være lette for trafikantene å kjenne igjen på grunn av bebyggelse, avkjørsler og lokal aktivitet. Likevel kan overholdelse av fartsgrensen være et problem.

Miljø

I eller nær tettbygde strøk vil ønske om reduserte miljøbelastninger være et argument for å redusere fartsgrensene. Med miljø menes forhold knyttet til forurensning, støy, verneverdige områder mv.

Det er en prioritert oppgave å redusere miljøbelastningen som trafikken skaper. Dette gjøres mest effektivt gjennom fysiske tiltak som støyskjerming, oppsamling av støv, overgang til elektrisk drevne kjøretøy etc. Siden de fleste av disse miljøbelastningene øker med fartsnivået, vil lavere fart kunne gi mindre utslipp og miljøbelastning. Vegtrafikkloven § 6 viser til at det kan «(...) fastsettes nærmere bestemmelser om fartsgrenser, herunder om lavere fartsgrense for bestemte grupper av motorvogner og lavere fartsgrense, for bestemt eller ubestemt tid, også av hensyn til miljøet.»

3.2 Kriterier for bruk av fartsgrense 60 km/t

3.2.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

3.2.2 Krav til eksisterende veger

Fartsgrense 60 km/t brukes i hovedsak på veger med mange avkjørsler, mye gang/sykkelaktivitet langs vegen og randbebyggelse. Risikoreduserende tiltak og fysiske tiltak mot forurensning og støy bør alltid vurderes først.

Metodikk for vurdering av behov for 60 km/t er som følger:

Forutsetter at ønske/behov for bruk av særskilt fartsgrense 60 km/t foreligger

1. Først benyttes beregningsmodellen for å avklare om punkt 1–3 under på den aktuelle strekningen tilfredsstillende til bruk av særskilt fartsgrense.
2. Modellen gir så ett av fem resultat:
  - 60 km/t «Fartsgrensen er ikke aktuell etter vurderingene over»
    - Nedsetting av fartsgrensen til 60 km/t kan imidlertid være aktuelt iht. skjønnsmessige vurderinger knyttet til kriteriene i punkt 4–14 under
  - 60 km/t «*Fartsgrensen kan beholdes/benyttes etter en samlet vurdering*»
    - Korrekt fartsgrense på disse strekningene må vurderes ut fra lokal kunnskap om stedlige forhold.
  - 60 km/t «*Anbefalt fartsgrense*»
  - 60 km/t «*Anbefalt fartsgrense*» – **Vurder om tettbygd strøk**
    - Fremgår tekstlig ved poenggivningen til delen som omhandler avkjørsler og kryss
  - 60 km/t «Fartsgrensen bør ikke benyttes»
    - Aktiviteten langs vegen overgår i stor grad det som kan forventes langs denne typen strekninger.
3. Resultatet fra modellen må vurderes ut fra lokal kunnskap om stedlige forhold. Trafikantenes forståelse for fartsgrensene må også vektes i disse vurderingene.

Fartsgrense 60 km/t bør brukes på følgende vegstrekninger utenfor tettbygd strøk

1. Fysisk tilrettelegging for gående og syklende (se veiledning i vedlegg 1)

Strekninger med behov for redusert fart på grunn av mangelfull langsgående eller tverrgående tilrettelegging for gående og syklende. Før fartsgrensen reduseres bør sikring av kryssingspunkt være vurdert som alternativ.

2. Tetthet av kryss og avkjørsler (se veiledning i vedlegg 1)

Strekninger der vegens randsone har mange avkjørsler og kryss.

3. Tilbud og virksomhet langs veg (se veiledning i vedlegg 1)

Strekninger med behov for lav fart på grunn av tilbud og virksomhet langs vegen som gir aktivitet av gående og syklende.

Ved skoler kan variable fartsgrenser benyttes i stedet for permanent fartsgrense 60 km/t.

Fartsgrense 60 km/t kan brukes på følgende strekninger utenfor tettbygd strøk:

4. Skoler

Strekninger der skoler ligger i nærheten av vegen, og medfører aktivitet uten at denne er stor nok til at kriteriene under 30 eller 40 km/t er oppfylt, eller strekningen oppfyller kravene under pkt 1. Dersom aktiviteten er begrenset til spesielle tider av døgnet bør det brukes variable fartsgrenser.

5. Kryss og kryssområder

Kryss som ikke tilfredsstillende gjeldende krav for høyere fartsgrenser til stoppsikt og/eller sikttrekanter. Mengde sidetrafikk bør vurderes. Det bør vurderes å gjøre fysiske endringer i utformingen før fartsgrensen eventuelt settes ned.

6. Tunneler (se vedlegg 2)

Eksisterende tunneler med redusert standard kan, i påvente av oppgradering, få redusert fartsgrense. Tunneler skal normalt ha samme fartsgrense som vegen for øvrig, men lavere fart kan skiltes dersom tunnelen har en særskilt utforming (vegbredde, kurvatur mm) eller tunnelen ikke er oppgradert i henhold til tunnelsikkerhetsforskriften.

7. Lokal forurensning

Strekninger med behov for lavere fart på grunn av lokal forurensning over grenseverdier i gjeldende forskrift. Det vises spesielt til krav om grenseverdier for svevestøv i forurensningsforskriften kapittel 7.

8. Støy

Strekninger der det ligger bebyggelse med støyfølsomt bruksformål (boliger, skoler, sykehus mm), og som har støynivåer over grenseverdier i gjeldende regelverk jf. forurensningsforskriften § 5–4. Redusert fartsgrense skal kun brukes som et supplement til

andre tiltak, som for eksempel fasadetiltak.

9. Trær beskyttet av naturmangfoldloven

Strekninger der mange trær langs vegen er beskyttet av naturmangfoldloven (kulturhistorisk landskap). Det forutsettes at trærnes plassering utgjør en fare ved utforkjøringer, og at andre trafikksikkerhetstiltak enn nedskilting ikke er mulig å gjennomføre.

10. Historisk verneverdige veger

Strekninger definert som Historiske verneverdige veger, og der nedskilting er nødvendig for å bevare vegens kulturhistoriske verdi. Historiske veger er bygget for fartsgrense 60 km/t og lavere.

11. Kryssingspunkt for gående og syklende

Ved tilrettelagte kryssingspunkt som ikke oppfyller kravene til etablering av gangfelt jf. håndbok V127 Kryssingssteder for gående eller er inne på en strekning som oppfyller kravene under pkt 1. Før fartsgrensen reduseres bør en vurdere andre måter å sikre kryssingspunkt på.

12. Hyppig treningsaktivitet med sykkel eller rulleski

Strekninger som jevnlig brukes til (organisert) trening på sykkel, rulleski el.

13. Veg som er avlastet av ny veg, og således ikke lenger har hovedvegfunksjon

Bruk av fartsgrense 60 i slike tilfeller forutsetter innføring av tiltak som beskrevet i N302.

Fartsgrense 60 km/t kan brukes på følgende strekninger gjennom tettbygd strøk:

14. Hovedveger gjennom tettbygd strøk

Viktige hovedveger gjennom tettbygde strøk der gående og syklende har alternative anlegg og der kollektivtrafikken har egne holdeplasser (innfartsveger, ringveger ol.). Slike strekninger regnes å ligge utenfor tettbygd strøk i vegtrafikklovens forstand.

3.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 70 km/t

Forslag til nye kriterier er ikke endelig besluttet. Kriteriene fra NA-rundskriv nr. 2011/7 er derfor fortsatt gjeldende. Se vedlegg 3.

3.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 80 km/t

3.4.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

3.4.2 Krav til eksisterende veger

80 km/t er generell fartsgrense på veger utenfor tettbygd strøk der særskilt fartsgrense ikke er innført.

Fartsgrense 80 km/t brukes også på 2+1 veger/veger med midtrekkverk som ikke tilfredsstillt kravene til fartsgrense 90 km/t, jf. Kapittel 4.3.2.

Fartsgrense 80 km/t kan brukes på følgende strekninger gjennom tettbygd strøk:

Motorveg eller motortrafikkveg i byområder der tetthet av kryss, av- og påkjøringsramper eller miljøhensyn tilsier dette.

4. Fartsgrensene 90–100–110 km/t

4.1 Innledning

4.1.1 Beskrivelse av veger med framkommelighetsfunksjon

Dette er veger med høy utformingsstandard, og der gående og syklende har egne traseer (lokalt vegnett eller egne gang- og sykkelveger). Vegene brukes hovedsakelig til å bringe personer og gods over lengre strekninger, og utformingen gjør at det skjer relativt få alvorlige ulykker her.

Tåleevne

Veger som får fartsgrense 90–110 km/t skal ha en utforming som begrenser antall ulykker og skadeomfang. Det legges til grunn at trafikanter har begrenset fysisk tåleevne.

Vegens geometri

Vegenes tverrprofil, horisontal- og vertikalkurvatur mm skal være utformet på en slik måte at trafikantene sikkert kan kjøre i skiltet fartsgrense under gode vær- og føreforhold.

Trafikantenes forståelse

Det skal være god overenstemmelse mellom vegutforming og fartsgrense. En fartsgrense som er forståelig for trafikantene, vil i større grad vil bli overholdt enn en som ikke er det.

Miljø

En konsekvens av høyt fartsnivå, er at støy og forurensning i form av utslipp øker. Det er i fartsgrensekriteriene satt som utgangspunkt at disse vegene ligger utenfor tettbygde strøk. Enkeltboliger må skjermes for støybelastning.

4.2 Generelle bestemmelser for bruk av 90–110 km/t

4.2.1 Trafikksikkerhetsinspeksjoner

Når det søkes om endret fartsgrense, skal det ved hjelp av en trafikksikkerhetsinspeksjon være sjekket at kriteriene er oppfylt, jf. håndbok V720 Trafikksikkerhetsrevisjoner og -inspeksjoner. Sideterrenget skal være vurdert som en del av inspeksjonen. Nødvendige oppgraderingstiltak skal være gjennomført før fartsgrensen kan økes. Det skal også være gjennomført en ulykkesanalyse for de siste 4 årene. I analysen bør det blant annet ses nærmere på vær- og føreforhold og ulykker i vegtunneler og ved tunnelportaler.

4.2.2 Risikovurderinger og ulykkesanalyser

For eksisterende veger som har en fartsgrense i konflikt med de nye kriteriene, bør det gjennomføres en risikovurdering og en ulykkesanalyse. Dersom denne viser lav risiko og få ulykker på strekningen, kan fartsgrensen beholdes. Risikovurderinger skal alltid gjennomføres for:

- Tunneler med stigning over 5 pst. eller lengde over 3 km. Det skal da spesielt ses på sikt, kjørefeltbredde, skulderbredde, utforming av havarinisjer og eventuelt andre påkjøringsfarlige elementer.
- Strekninger med høy andel tungtrafikk (over 20 %)

4.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 90 km/t

4.3.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

4.3.2 Krav til eksisterende motortrafikkveger med 2 + 1 felt

1. Tverrprofil

Tverrprofilen skal være 12,5 m.

Vegen skal ha midtrekkverk.

Vegen bør ha forsterket kantlinje.

2. Horisontal- og vertikalkurvatur

Horisontalkurvaturen skal være minimum 400 m.

Stopsikten skal være minimum 150 m.

3. Kryssløsninger

For $\text{ÅDT} \geq 8\,000$ skal kryss være planskilt og utformet i samsvar med bestemmelsene i N100.

For $\text{ÅDT } 6\,000 - 8\,000$ skal kryss være forkjøringsregulerte T-kryss eller planskilte kryss og utformet i samsvar med bestemmelsene i N100.

4. Belysning

Vegen bør være belyst.

5. Tunneler

Tunneler bør ha fartsgrense som vegen for øvrig.

Ettløpstunneler som er lengre enn 500 m bør ikke ha høyere fartsgrense enn 80 km/t.

Tunnelprofilen skal være minimum 8,5 m.

6. Sikkerhetsavstand og sideterreng (Håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder)

Det skal ikke være påkjøringsfarlige hindre innenfor sikkerhetssonens bredde – se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder. Se også håndbok N101 for krav til utforming av sideterreng uten behov for rekkverk.

7. Strekningslengde

Strekningen bør være minst 3 km lang.

4.3.3 Krav til eksisterende veger med to felt og ÅDT under 4000

1. Tverrprofil

Tverrprofilet (asfaltert bredde) skal være minst 8 m.
Vegen skal ha forsterket midtoppmerking.

For veger med ÅDT < 1500 kan det tillates tverrprofil (asfaltert bredde) ned til 7,5 meter etter nærmere vurdering.

2. Horisontal- og vertikalkurvatur

Horisontalkurvaturen skal være minimum 400 m.
Det bør tillates horisontalkurvatur under 400 meter etter nærmere vurdering.
Stoppsikten skal være 150 m.

3. Forbikjøring

Forbikjøringssikt på 550 m skal være oppfylt minst ett sted per 5 km veg i hver kjøreretning.

4. Avkjørsler

Vegene skal ha minimalt med avkjørsler

5. Løsninger for gående og syklende

Vegene bør ha egne traseer for gående og syklende. Ved lav ÅDT, kan noe gang- og sykkeltrafikk på vegene aksepteres.

6. Tunneler

Tunneler bør ha fartsgrense som vegen for øvrig.
Dersom fartsgrense 90 km/t skal benyttes i ettløpstunneller lengre enn 500 m, skal tunnelprofilet være minimum 8,5 m.

7. Sikkerhetsavstand og sideterreng (Håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder)

Det skal ikke være påkjøringsfarlige hindre innenfor sikkerhetssonens bredde – se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder. Se også håndbok N101 for krav til utforming av sideterreng uten behov for rekkverk.

8. Strekningslengde

Strekningen bør være minst 3 km lang.

4.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 100 km/t

4.4.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

4.4.2 Krav til eksisterende 4-felts motorveger

1. Tverrprofil

Kjørebanebredden skal være minst 7 m (feltbredde 3,5 m). Skulderbredden skal være minst 1,5 m.

Vegen skal være sikret med rekkverk eller voll i midtdeleren. Se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder.

2. Horisontal- og vertikalkurvatur

Horisontalkurvaturen skal være minimum 560 m

Stoppsikten skal være minst 200 m

3. Kryssløsninger

Kryss skal være planskilte.

Akselerasjonsfelt skal være minst 150 m og retardasjonsfelt minst 90 m

Tilpasningsstrekningene² skal være minst 90 m

Observasjonsstrekningene³ skal være minst 50 m

4. Belysning

Vegene skal være belyste.

5. Tunneler

Tunneler bør ha fartsgrense som vegen for øvrig.

Tunnelprofilen skal være minimum 9,5 m.

6. Sikkerhetsavstand og sideterreng (Håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder)

Det skal ikke være påkjøringsfarlige hindre innenfor sikkerhetssonens bredde – se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder. Se også håndbok N101 for krav til utforming av sideterreng uten behov for rekkverk.

7. Strekningslengde

Strekningen bør minst være 5 km lang.

4.5 Kriterier for bruk av fartsgrense 110 km/t

4.5.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

4.5.2 Krav til eksisterende 4-felts motorveger

Fartsgrensevurderinger av eksisterende motorveger avhenger ikke bare av enkeltelementer, men av en helhetlig vurdering av alle parametre og vegens logiske forløp totalt sett.

---

² Tilpasningsstrekning: Den strekningen langs motorvegen som brukes for å bygge opp, evt. bygge ned, bredden på fartsendingsfeltet (ev lage skisser)

³ Observasjonsstrekning: Siste del av påkjøringsrampa, der man kan se til venstre og se om det kommer noen på motorvegen (ev lage skisser)

1. Tverrprofil

Kjørebanebredden skal minst være 7 m (feltbredde 3,5 m).
Skulderbredden skal minst være 2 m.

Vegen skal ha midtdeler med midtrekkverk.

2. Horisontal- og vertikalkurvatur

Horisontalkurvaturen skal minimum være 700 m.
Stoppsikten skal minimum være minimum 220 m.

3. Kryssløsninger

Kryss skal bygges som planskilte kryss og utformes i samsvar bestemmelsene i N100.

Akselerasjonsfelt og retardasjonsfelt skal være minimum 150 m.
Tilpasningsstrekningene⁴ skal være minimum 100 m.
Observasjonsstrekningene⁵ skal være minimum 50 m.

4. Belysning

Vegene skal være belyste.

5. Tunneler

Tunneler bør ha fartsgrense som vegen for øvrig.
Tunnelprofilen skal være minimum 9,5 m.

7. Sikkerhetsavstand og sideterreng (Håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder)

Det skal ikke være påkjøringsfarlige hindre innenfor sikkerhetssonens bredde – se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder. Se også håndbok N101 for krav til utforming av sideterreng uten behov for rekkverk.

8. Strekningslengde

Strekningen bør minst være 5 km lang.

---

⁴ Tilpasningsstrekning: Den strekningen langs motorvegen som brukes for å bygge opp, evt. bygge ned, bredden på fartsendringfeltet (ev lage skisser)

⁵ Observasjonsstrekning: Siste del av påkjøringsrampa, der man kan se til venstre og se om det kommer noen på motorvegen (ev lage skisser)

Vedlegg 1:

Beregningsmodell for vurdering av fartsgrense 60 km/t

Statens vegvesen har utarbeidet en beregningsmodell for vurdering av fartsgrense 60 km/t. Modellen finner du her:

<https://www.vegvesen.no/fag/publikasjoner/handboker/om-handbokene/vegnormalene/n300>

Modellen er basert på grunnprinsippene i «Beregningsark fartsgrense 60 km/t», som tidligere har vært benyttet som vurderingsgrunnlag for fartsgrense 60 km/t. Der det gamle beregningsarket la mest vekt på tetthet mellom kryss og avkjørsler, tar den nye modellen også hensyn til tilbud og virksomhet som gir aktivitet av gående og syklende langs veggen og ved kryssing av veg.

Modellen er i prinsippet utviklet for å beregne behov for nedskilting til 60 km/t. Der modellen gir svært høye poengsummer, anbefales imidlertid bruk av fartsgrense 50 km/t. Dette vil også framgå i beregningsmodellen, i delen om kryss og avkjørsler.

Når det er tvil om riktig fartsgrense, eller dersom kravene i beregningene nesten er tilfredsstillende, bør det vektlegges i favør av 60 km/t dersom det er et paralleltgående hovedvegnett med høyere fartsgrense på strekningen.

Begrensinger

- Modellen anbefales bare benyttet på eksisterende veg. Nye vegstrekninger bygges etter krav i N100 Veg- og gateutforming.
- På veger som utbygges/utbedres etter redusert standard brukes kriteriene med varsomhet.

Bruk av modellen

- Modellen skal benyttes på strekninger der det er behov for en vurdering:
  - Som oppfølging etter gjennomført TS-inspeksjon eller liknende.
  - I forbindelse med en områdevis trafikksikkerhetsutredning.
  - Etter innspill fra privatpersoner, institusjoner eller kommuner.
- Modellen forutsetter at det er et reelt ønske/behov for endring av fartsgrense på en strekning. Det anbefales ikke å bruke modellen ukritisk på hele vegnettet i større områder.
- Strekningen som vurderes bør være mellom 1 og 3 km. Lengre strekninger kan deles opp i flere delstrekninger.
- Antall poeng summeres sammen og resultatet gir en anbefalt fartsgrense for strekningen.
- Resultatet fra modellen må alltid vurderes opp mot faglig skjønn før det iverksettes.

Om fysisk tilrettelegging for gående og syklende

- Tverrgående tilrettelegging for gående og syklende
  - Poeng for «ingen tilrettelegging» forutsetter at det er et reelt behov for å krysse på strekningen.
  - For krav til tilrettelagt kryssing, vises det til håndbok 127 Kryssingssteder for gående.
  - Poeng for «tilrettelagt kryssing» eller «planskilt» forutsetter at tilbudet blir brukt av trafikantene.

Om tetthet av kryss og avkjørsler

- Å skille riktig mellom avkjørsel og kryss kan ofte være vanskelig. I disse kriteriene er geometrisk utforming og den daglige bruken lagt til grunn, og dette stemmer ikke nødvendigvis med den juridiske definisjonen av kryss jf. trafikreglene §7 og vikepliktsbestemmelsene. En liten sideveg med dårlig geometrisk kryssutforming bør i denne sammenheng regnes som en avkjørsel. Spesielt gjelder dette der sidevegen ikke dekker beboernes daglige behov som f.eks. postombæring og søppelhenting.

Om tilbud og virksomhet som gir aktivitet langs veg

- Her må det vurderes om tilbudet/virksomheten faktisk genererer mer aktivitet av gående og syklende langs vegen, og hvilket tilbud disse trafikantgruppene har både langsgående og tverrgående.
  - Der det ikke fins langsgående tilbud til gående og syklende skal poeng for tilbud/aktivitet regnes med.
  - Der det er nødvendig å krysse vegen for å komme til/fra gang og sykkeltilbud bør poeng for tilbud/aktivitet regnes med.
  - Der det er godt skjermet gang- og sykkeltilbud (gang/sykkel-veg eller sykkelveg med fortau) på samme side av vegen som virksomhet/aktivitet ligger, bør ikke aktiviteten telles med. Unntak gjøres for barneskoler.
- Avstand fra tilbud/virksomhet til vegen må også vurderes. Tilbud/virksomhet som ligger godt skjermet og et stykke unna vegen (ca. 100 m eller mer), kan ev. utelates.
- Med «større utfartssted/turområde» menes steder med mange tilreisende, og dermed en betydelig økning av gående og syklende langs vegen.

Vedlegg 2:

Modell for tunneler med redusert standard

Normalt skal vegtunneler ha samme fartsgrense som vegen for øvrig. I noen tilfeller der eksisterende tunneler har særlig lav utformingsstandard, eller det er geometriske forhold inne i tunnelen som trafikantene ikke kan forvente, kan det være aktuelt å skilte ned fartsgrensen. Det kan også i noen tilfeller være aktuelt å vurdere en lavere fartsgrense i de tilfeller der planlagt oppgradering ligger litt frem i tid. De geometriske forhold som kan gjøre det aktuelt å innføre en særskilt fartsgrense på 70 eller 60 km/t er følgende:

- Redusert kjørebanebredde
- Redusert fri høyde
- Krappe kurver
- Stigningsgrad over 5 pst.
- Redusert vegbelysning
- ÅDT og andel tungtrafikk
- Gående og syklende i tunnelen

Tunneler har normalt lavere ulykkesfrekvens og skadekostnad enn veg i dagen. Derimot er konsekvensene ofte høyere enn for veg i dagen. Dette gjelder særlig ved brann, men også ved trafikkulykker. Dersom det er registrert et ulykkesproblem i tunnelen, vil det være riktig å benytte kriterier for fastsettelse av fartsgrense 70 km/t.

Metoden er basert på en poengsetting og summering av poeng. Dersom et enkeltelement har vesentlig lavere verdi enn angitt kan dette alene være grunnlag for lavere fartsgrense. Modellen bør ikke brukes på tunneler kortere enn 500 m, jf tunnelsikkerhetsforskriften.

Modellen finner du her <https://www.vegvesen.no/fag/publikasjoner/handboker/om-handbokene/vegnormalene/n300>

Vedlegg 3:

Kriterier for fartsgrense 70 km/t i NA-rundskriv nr. 2011/7

3. Kriterier for bruk av fartsgrense 70 km/t

- 3.1 Strekninger som ble gitt fartsgrense 70 km/t etter revisjonen av fartsgrense-kriteriene høsten 2001 skal beholde denne fartsgrensen, med mindre det er gjennomført tiltak på strekningen som tilsier en annen fartsgrense.
- 3.2 På veger med fartsgrense 80 km/t skal fartsgrensen settes til 70 km/t i følgende tilfeller:
- Dersom vegen har gjennomsnittlig døgntrafikk over 8000 kjøretøyer og det verken er midtrekkverk/midtdeler eller forsterket midtoppmerking. Dersom vegen har forsterket midtoppmerking skal den foreløpig beholde fartsgrense 80 km/t, men det forutsettes gjort en beregning av forventet skadekostnad seks år etter at midtoppmerkingen er etablert. Det vil bli fastsatt en øvre grense for forventet skadekostnad på slike veger, og dersom dette overskrides settes fartsgrensen ned til 70 km/t.
  - Dersom vegen har gjennomsnittlig døgntrafikk mellom 4000 og 8000 kjøretøyer og det ikke er etablert forsterket midtoppmerking, og dersom vegen samtidig har forventet skadekostnad pr km og år høyere enn 2,0 mill 2010-kr.
  - Dersom vegen har gjennomsnittlig døgntrafikk lavere enn 4000 kjøretøyer og samtidig har forventede skadekostnader pr km og år høyere enn 2,0 mill 2010-kr.
- 3.3 Lengre strekninger med fartsgrense 70 km/t kan brukes som alternativ til hyppige fartsgrenseendringer mellom 60 km/t og 80 km/t, dersom dette ikke forventes å bidra til økt antall drepte og hardt skadde.
- 3.4 Normalt skal det ikke skiltes med fartsgrense 70 km/t på kortere strekninger enn 1 km. Unntak kan gjøres i spesielle tilfeller, f.eks der det er viktig å dempe fartsnivået gjennom kryssområder.

Likelydende brev sendt til

AGDER FYLKESKOMMUNE, Agder fylkeskommune Postboks 788 Stoa, 4809 ARENDAL

ALSTAHaug KOMMUNE, Strandgata 52, 8800 SANDNESSJØEN

ALTA KOMMUNE, Postboks 1403, 9506 ALTA

ALVDAL KOMMUNE, Gjelen 3, 2560 ALVDAL

ALVER KOMMUNE, Postboks 4, 5906 FREKHAUG

ANDØY KOMMUNE, Postboks 187, 8483 ANDENES

AREMARK KOMMUNE, Rådhuset Aremarkveien 2276, 1798 AREMARK

ARENDAL KOMMUNE, Postboks 123, 4891 GRIMSTAD

ASKER KOMMUNE, Katrineåsveien 20, 3440 RØYKEN

ASKVOLL KOMMUNE, Postboks 174, 6988 ASKVOLL

ASKØY KOMMUNE, Klampavikvegen 1, 5300 KLEPPESTØ

AUKRA KOMMUNE, Kommunehuset Nyjordvegen 12, 6480 AUKRA

AURE KOMMUNE, Postboks 33, 6689 AURE

AURLAND KOMMUNE, Vangen 1, 5745 AURLAND

AURSKOG-HØLAND KOMMUNE, Rådhusveien 3, 1940 BJØRKELANGEN

AUSTEVOLL KOMMUNE, Birkelandsvegen 2, 5392 STOREBØ

AUSTRHEIM KOMMUNE, Sætre marka 2, 5943 AUSTRHEIM

AVERØY KOMMUNE, Postboks 152 Bruhagen, 6538 AVERØY

BALSFJORD KOMMUNE, Rådhusgata 11, 9050 STORSTEINNES

BAMBLE KOMMUNE, Postboks 80, 3993 LANGESUND

BARDU KOMMUNE, Postboks 401, 9365 BARDU

BEIARN KOMMUNE, MOLDJORD, 8110 MOLDJORD

BERGEN KOMMUNE, Postboks 7700, 5020 BERGEN

BERLEVÅG KOMMUNE, Torget 4, 9980 BERLEVÅG

BINDAL KOMMUNE, Oldervikveien 5, 7980 TERRÅK

BIRKENES KOMMUNE, Postboks 115, 4795 BIRKELAND

BJERKREIM KOMMUNE, Postboks 17, 4384 VIKESÅ

BJØRNAFJORDEN KOMMUNE, Postboks 24, 5649 EIKELANDSOSEN

BODØ KOMMUNE, Postboks 319, 8001 BODØ

BOKN KOMMUNE, Boknatunvegen 37, 5561 BOKN

BREMANGER KOMMUNE, Postboks 104, 6721 SVELGEN

BRØNNØY KOMMUNE, Rådhuset, 8905 BRØNNØYSUND

BYGLAND KOMMUNE, Sentrum 18, 4745 BYGLAND

BYKLE KOMMUNE, Sarvsvegen 14, 4754 BYKLE

BÆRUM KOMMUNE, Postboks 700, 1304 SANDVIKA

BØ KOMMUNE, Veaveien 50, 8475 STRAUMSJØEN

BØMLO KOMMUNE, Rådhuset Leirdalen 1, 5430 BREMNES

BÅTSFJORD KOMMUNE, Postboks 610, 9991 BÅTSFJORD

DEANU GIELDA / TANA KOMMUNE, Rådhusveien 24, 9845 TANA

DIELDDANUORI SUOHKAN – TJELDSUND KOMMUNE, Postboks 240, 9439 EVENSKJER

DOVRE KOMMUNE, Kongsvegen 4, 2662 DOVRE

DRAMMEN KOMMUNE, Postboks 7500, 3008 DRAMMEN

DRANGEDAL KOMMUNE, Gudbrandsveien 7, 3750 DRANGEDAL

DYRØY KOMMUNE, Dyrøytunet 1, 9311 BRØSTADBOTN

DØNNA KOMMUNE, Krunhaugen 1, 8820 DØNNA
EIDFJORD KOMMUNE, Simadalsvegen 1, 5783 EIDFJORD
EIDSKOG KOMMUNE, Postboks 94, 2231 SKOTTERUD
EIDSVOLL KOMMUNE, Rådhusgata 1, 2080 EIDSVOLL
EIGERSUND KOMMUNE, Postboks 580, 4379 EGERSUND
ELVERUM KOMMUNE, Postboks 403, 2418 ELVERUM
ENEBAKK KOMMUNE, Prestegårdsveien 4, 1912 ENEBAKK
ENGERDAL KOMMUNE, Engerdalsveien 1794, 2440 ENGERDAL
ETNE KOMMUNE, Sjoarvegen 2, 5590 ETNE
ETNEDAL KOMMUNE, Kyrkjevegen 10, 2890 ETNEDAL
EVENES KOMMUNE, Postboks 43, 8539 BOGEN I OFOTEN
EVJE OG HORNNES KOMMUNE, Kasernevegen 19, 4735 EVJE
FARSUND KOMMUNE, Postboks 100, 4552 FARSUND
FAUSKE KOMMUNE, Postboks 93, 8201 FAUSKE
FEDJE KOMMUNE, Stormarkvegen 49, 5947 FEDJE
FITJAR KOMMUNE, Postboks 83, 5418 FITJAR
FJALER KOMMUNE, Dalstunet 20, 6963 DALE I SUNNFJORD
FJORD KOMMUNE, Postboks 144, 6211 VALLDAL
FLAKSTAD KOMMUNE, 8380 RAMBERG
FLATANGER KOMMUNE, Miljøbygget, Lauvsnes, 7770 FLATANGER
FLEKKEFJORD KOMMUNE, Kirkegaten 50, 4400 FLEKKEFJORD
FLESBERG KOMMUNE, Lampelandhagan 7, 3623 LAMPELAND
FLÅ KOMMUNE, Kommunehuset, 3539 FLÅ
FOLLDAL KOMMUNE, Gruvvegen 7, 2580 FOLLDAL
FREDRIKSTAD KOMMUNE, Postboks 1405, 1602 FREDRIKSTAD
FROGN KOMMUNE, Postboks 10, 1441 DRØBAK
FROLAND KOMMUNE, Frolandsveien 995, 4820 FROLAND
FROSTA KOMMUNE, Fånesvegen 1, 7633 FROSTA
FRØYA KOMMUNE, Postboks 152, 7261 SISTRANDA
FYRESDAL KOMMUNE, Klokkarhamaren 6, 3870 FYRESDAL
FÆRDER KOMMUNE, Postboks 250, 3163 NØTTERØY
GAMVIK KOMMUNE, Postboks 174, 9770 MEHAMN
GAUSDAL KOMMUNE, Vestringsvegen 8, 2651 ØSTRE GAUSDAL
GILDESKÅL KOMMUNE, Postboks 54, 8138 INNDYR
GISKE KOMMUNE, Valderhaug 4, 6050 VALDERØYA
GJEMNES KOMMUNE, Nordmørsvegen 24, 6631 BATNFJORDSØRA
GJERDRUM KOMMUNE, Postboks 10, 2024 GJERDRUM
GJERSTAD KOMMUNE, Gjerstadveien 1335, 4980 GJERSTAD
GJESDAL KOMMUNE, Rettedalen 1, 4330 ÅLGÅRD
GJØVIK KOMMUNE, Postboks 630, 2810 GJØVIK
Gjøvik kommune, Postboks 630, 2810 GJØVIK
GLOPPEN KOMMUNE, Grandavegen 9, 6823 SANDANE
GOL KOMMUNE, Gamlevegen 4, 3550 GOL
GRAN KOMMUNE, Rådhusvegen 39, 2770 JAREN
GRANE KOMMUNE, Industriveien 2, 8680 TROFORS

GRATANGEN KOMMUNE, Postboks 23, 9471 GRATANGEN
GRIMSTAD KOMMUNE, Postboks 123, 4891 GRIMSTAD
GRONG KOMMUNE, Postboks 162, 7871 GRONG
GRUE KOMMUNE, Postboks 94, 2261 KIRKENÆR
GULEN KOMMUNE, Eivindvikvegen 1119, 5966 EIVINDVIK
GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO KOMMUNE, Bredbuktnesveien 6, 9520
KAUTOKEINO
HADSEL KOMMUNE, Rådhusgata 5, 8450 STOKMARKNES
HALDEN KOMMUNE, Postboks 150, 1751 HALDEN
HAMAR KOMMUNE, Postboks 4063, 2306 HAMAR
HAMARØY KOMMUNE, Marie Hamsuns vei 3, 8294 HAMARØY
HAMMERFEST KOMMUNE, Postboks 1224, 9616 HAMMERFEST
HAREID KOMMUNE, Rådhusplassen 5, 6060 HAREID
HARSTAD KOMMUNE / HÁRSTTÁID SUOHKAN, Postmottak, 9479 HARSTAD
HASVIK KOMMUNE, Postboks 43, 9593 BREIVIKBOTN
HATTFJELLDAL KOMMUNE, O.T. Olsens vei 3A, 8690 HATTFJELLDAL
HAUGESUND KOMMUNE, Postboks 2160, 5504 HAUGESUND
HEIM KOMMUNE, Trondheimsveien 1, 7200 KYRKSÆTERØRA
HEMNES KOMMUNE, Sentrumsveien 1, 8646 KORGEN
HEMSEDAL KOMMUNE, Hemsedalsvegen 2889, 3560 HEMSEDAL
HERØY KOMMUNE, Silvalveien 1, 8850 HERØY
HERØY KOMMUNE, Postboks 274, 6099 FOSNAVÅG
HITRA KOMMUNE, Rådhusveien 1, 7240 HITRA
HJARTDAL KOMMUNE, Saulandsvegen 414, 3692 SAULAND
HJELMELAND KOMMUNE, Vågavegen 116, 4130 HJELMELAND
HOL KOMMUNE, 3576 HOL
HOLE KOMMUNE, Viksveien 30, 3530 RØYSE
HOLMESTRAND KOMMUNE, Postboks 312, 3081 HOLMESTRAND
HOLTÅLEN KOMMUNE, HOVSLETTA, 7380 ÅLEN
HORTEN KOMMUNE, Postboks 10, 3191 HORTEN
HURDAL KOMMUNE, Minneåsvegen 3, 2090 HURDAL
HUSTADVIKA KOMMUNE, Tingplassen 1, 6440 ELNESVÅGEN
HVALER KOMMUNE, Storveien 32, 1680 SKJÆRHOLDEN
HYLLESTAD KOMMUNE, Lifjordvegen 7, 6957 HYLLESTAD
HÆGEBOSTAD KOMMUNE, Kommunehuset Laukrokveien 4, 4595 TINGVATN
HØYANGER KOMMUNE, Postboks 159, 6991 HØYANGER
HØYLANDET KOMMUNE, 7877 HØYLANDET
HÅ KOMMUNE, Rådhusgata 8, 4360 VARHAUG
IBESTAD KOMMUNE, Kopparvika 7, 9450 HAMNVIK
INDERØY KOMMUNE, Vennalivegen 7, 7670 INDERØY
INDRE FOSEN KOMMUNE, Rådhusveien 13, 7100 RISSA
INDRE ØSTFOLD KOMMUNE, Postboks 34, 1861 TRØGSTAD
INNLANDET FYLKESKOMMUNE, Postboks 4404 Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
IVELAND KOMMUNE, Frikstadveien 20, 4724 IVELAND
JEVNAKER KOMMUNE, Kirkegata 6, 3520 JEVNAKER

KARASJOGA GIELDA / KARASJOK KOMMUNE, Postboks 84, 9735 KARASJOK
KARLSØY KOMMUNE, Rådhuset Rådhusveien 1, 9130 HANSNES
KARMØY KOMMUNE, Postboks 167, 4291 KOPERVIK
KINN KOMMUNE, Postboks 294, 6701 MÅLØY
KLEPP KOMMUNE, Postboks 25, 4358 KLEPPE
KONGSBERG KOMMUNE, Postboks 115, 3602 KONGSBERG
KONGSVINGER KOMMUNE, Postboks 900, 2226 KONGSVINGER
KRAGERØ KOMMUNE, Postboks 128, 3791 KRAGERØ
KRISTIANSAND KOMMUNE, Postboks 4, 4685 NODELAND
KRISTIANSUND KOMMUNE, Postboks 178, 6501 KRISTIANSUND N
KRØDSHERAD KOMMUNE, 3536 NORESUND
KVAM KOMMUNE, Grovagjelet 16, 5600 NORHEIMSUND
KVINESDAL KOMMUNE, Nesgata 11, 4480 KVINESDAL
KVINNHHERAD KOMMUNE, Rosendalsvegen 10, 5470 ROSENDAL
KVITeseID KOMMUNE, Kviteseidgata 13, 3850 KVITeseID
KVITSØY KOMMUNE, 4180 KVITSØY
KVÆFJORD KOMMUNE, Bygdeveien 26, 9475 BORKENES
KVÆNANGEN KOMMUNE, Gárgu 8, 9161 BURFJORD
KÅFJORD KOMMUNE GAIVUONA SUOHKAN, Postboks 74, 9148 OLDERDALEN
LARVIK KOMMUNE, Postboks 2020, 3255 LARVIK
LAVANGEN KOMMUNE LOABÁGA SUOHKAN, Nessveien 7, 9357 TENNEVOLL
LEBESBY KOMMUNE, Postboks 38, 9790 KJØLLEFJORD
LEIRFJORD KOMMUNE, Skoledalsveien 39, 8890 LEIRFJORD
LEKA KOMMUNE, Leknesveien 67, 7994 LEKA
LESJA KOMMUNE, 2665 LESJA
LEVANGER KOMMUNE, Postboks 130, 7601 LEVANGER
LIER KOMMUNE, Postboks 205, 3401 LIER
LIERNE KOMMUNE, Heggvollveien 6, 7882 NORDLI
Lillehammer kommune, Postboks 986, 2626 LILLEHAMMER
LILLEHAMMER KOMMUNE, Postboks 986, 2626 LILLEHAMMER
LILLESAND KOMMUNE, Postboks 23, 4791 LILLESAND
LILLESTRØM KOMMUNE, Postboks 313, 2001 LILLESTRØM
LINDESNEs KOMMUNE, Nordre Heddeland 26, 4534 MARNARDAL
LOM KOMMUNE, Sognefjellsvegen 6, 2686 LOM
LOPPA KOMMUNE, Parkveien 1–3, 9550 ØKSFJORD
LUND KOMMUNE, Moiveien 9, 4460 MOI
LUNNER KOMMUNE, Sandsvegen 1, 2740 ROA
Lunner kommune, Sandsveien 1, 2740 ROA
LURØY KOMMUNE, Rådhuset, 8766 LURØY
LUSTER KOMMUNE, Rådhusvegen 1, 6868 GAUPNE
LYNGDAL KOMMUNE, Postboks 353, 4577 LYNGDAL
LYNGEN KOMMUNE, Strandveien 24, 9060 LYNGSEIDET
LÆRDAL KOMMUNE, Postboks 83, 6886 LÆRDAL
LØDINGEN KOMMUNE, Postboks 83, 8411 LØDINGEN
LØRENSKOG KOMMUNE, Postboks 304, 1471 LØRENSKOG

LØTEN KOMMUNE, Postboks 113, 2341 LØTEN
MALVIK KOMMUNE, Postboks 140, 7551 HOMMELVIK
MARKER KOMMUNE, Postboks 114, 1871 ØRJE
MASFJORDEN KOMMUNE, Austfjordvegen 2724, 5981 MASFJORDNES
MELHUS KOMMUNE, Rådhusvegen 2, 7224 MELHUS
MELØY KOMMUNE, Gammelveien 5, 8150 ØRNES
MERÅKER KOMMUNE, RÅDHUSET, 7530 MERÅKER
MIDTRE GAULDAL KOMMUNE, Rørosveien 11, 7290 STØREN
MIDT-TELEMARK KOMMUNE, Bøgata 67, 3800 BØ I TELEMARK
MODALEN KOMMUNE, Postboks 44, 5732 MODALEN
MODUM KOMMUNE, Postboks 38, 3371 VIKERSUND
MOLDE KOMMUNE, Rådhusplassen 1, 6413 MOLDE
MOSKENES KOMMUNE, Reineveien 67, 8390 REINE
MOSS KOMMUNE, Postboks 175, 1501 MOSS
MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE, Postboks 2500, 6404 MOLDE
MÅLSELV KOMMUNE, Mellombygdveien 216, 9321 MOEN
MÅSØY KOMMUNE, Torget 1, 9690 HAVØYSUND
NAMSOS KOMMUNE, Postboks 333 Sentrum, 7801 NAMSOS
NAMSSKOGAN KOMMUNE, 7890 NAMSSKOGAN
NANNESTAD KOMMUNE, Teiealleen 31, 2030 NANNESTAD
NARVIK KOMMUNE, Postboks 64, 8501 NARVIK
NES KOMMUNE, Postboks 114, 2151 ÅRNES
NESBYEN KOMMUNE, KOMMUNEHUSET, 3540 NESBYEN
NESNA KOMMUNE, Movegen 24, 8700 NESNA
NESODDEN KOMMUNE, Postboks 123, 1451 NESODDTANGEN
NISSEDAL KOMMUNE, Treungvegen 398, 3855 TREUNGEN
NITTEDAL KOMMUNE, 1482 NITTEDAL
NOME KOMMUNE, Ringsevja 30, 3830 ULEFOSS
Nord-Aurdal kommune, Postboks 143, 2901 FAGERNES
NORD-AURDAL KOMMUNE, Postboks 143, 2901 FAGERNES
NORD-FRON KOMMUNE, Nedregata 50, 2640 VINSTRA
NORDKAPP KOMMUNE, Postboks 403, 9751 HONNINGSVÅG
NORDLAND FYLKESKOMMUNE, Postboks 1485, 8048 BODØ
NORD-ODAL KOMMUNE, Herredsvegen 2, 2120 SAGSTUA
NORDRE FOLLO KOMMUNE, Postboks 3010, 1402 SKI
NORDRE LAND KOMMUNE, Postboks 173, 2882 DOKKA
NORDREISA KOMMUNE, Postboks 174, 9156 STORSLETT
NORE OG UVDAL KOMMUNE, Sentrum 16, 3630 RØDBERG
NOTODDEN KOMMUNE, Postboks 193, 3672 NOTODDEN
NYE VEIER AS, Tangen 76, 4608 KRISTIANSAND S
NÆRØYSUND KOMMUNE, Postboks 133 , Sentrum, 7901 RØRVIK
OPPDAL KOMMUNE, Inge Krokanns veg 2, 7340 OPPDAL
ORKLAND KOMMUNE, Postboks 83, 7301 ORKANGER
OS KOMMUNE, Rytrøa 14, 2550 OS I ØSTERDALEN
OSEN KOMMUNE, Rådhusveien 13, 7740 STEINSDALEN

OSLO FYLKESKOMMUNE,
OSTERØY KOMMUNE, RÅDHUSET, 5282 LONEVÅG
OVERHALLA KOMMUNE, Svalivegen 2, 7863 OVERHALLA
PORSANGER KOMMUNE, Postboks 400, 9712 LAKSELV
PORSGRUNN KOMMUNE, Postboks 128, 3901 PORSGRUNN
RAKKESTAD KOMMUNE, Postboks 264, 1891 RAKKESTAD
RANA KOMMUNE, Postboks 173, 8601 MO I RANA
RANDABERG KOMMUNE, Postboks 40, 4096 RANDABERG
RAUMA KOMMUNE, Vollan 8A, 6300 ÅNDALSNES
RENDALEN KOMMUNE, Hanestadveien 1, 2484 RENDALEN
RENNEBU KOMMUNE, Myrveien 1, 7391 RENNEBU
RINDAL KOMMUNE, Rindalsvegen 17, 6657 RINDAL
Ringebu kommune, Hanstadgata 4, 2630 RINGEBU
RINGEBU KOMMUNE, Hanstadgata 4, 2630 RINGEBU
RINGERIKE KOMMUNE, Postboks 123 Sentrum, 3502 HØNEFOSS
RINGSAKER KOMMUNE, Postboks 13, 2381 BRUMUNDDAL
RISØR KOMMUNE, Postboks 158, 4952 RISØR
ROGALAND FYLKESKOMMUNE, Postboks 130 Sentrum, 4001 STAVANGER
ROLLAG KOMMUNE, Vrågåvegen 10, 3626 ROLLAG
RÆLINGEN KOMMUNE, Postboks 100, 2025 FJERDINGBY
RØDØY KOMMUNE, Rådhuset, 8185 VÅGAHOLMEN
RØROS KOMMUNE, Bergmannsgata 23, 7374 RØROS
RØST KOMMUNE, Røstlandveien 37, 8064 RØST
RØYRVIK KOMMUNE, Kommunehuset, 7898 LIMINGEN
RÅDE KOMMUNE, Skråtorpveien 2A, 1640 RÅDE
SALANGEN KOMMUNE, Postboks 77, 9355 SJØVEGAN
SALTDAL KOMMUNE, Kirkegata 23, 8250 ROGNAN
SAMNANGER KOMMUNE, Tyssevegen 217, 5650 TYSSE
SANDE KOMMUNE, Rønnebergplassen 17, 6084 LARSNES
SANDEFJORD KOMMUNE, Postboks 2025, 3202 SANDEFJORD
SANDNES KOMMUNE, Postboks 583, 4302 SANDNES
SARPSBORG KOMMUNE, Postboks 237, 1702 SARPSBORG
SAUDA KOMMUNE, Postboks 44, 4201 SAUDA
SEL KOMMUNE, Botten Hansens gate 9, 2670 OTTA
SELBU KOMMUNE, Gjelbakken 15, 7580 SELBU
SELJORD KOMMUNE, Brøløsvegen 13A, 3840 SELJORD
SENJA KOMMUNE, Postboks 602, 9306 FINNSNES
SIGDAL KOMMUNE, Borgestubakken 2, 3350 PRESTFOSS
SILJAN KOMMUNE, 3749 SILJAN
SIRDAL KOMMUNE, Tonstadveien 28, 4440 TONSTAD
SKAUN KOMMUNE, Postboks 74, 7358 BØRSA
SKIEN KOMMUNE, Postboks 158 Sentrum, 3701 SKIEN
SKJERVØY KOMMUNE, Postboks 145, 9189 SKJERVØY
SKJÅK KOMMUNE, Moavegen 30, 2690 SKJÅK
Skjåk kommune, Moavegen 30, 2690 SKJÅK

SMØLA KOMMUNE, Postboks 34, 6571 SMØLA
SNÅSA KOMMUNE, Sørsivegen 6, 7760 SNÅSA
SOGNDAL KOMMUNE, Postboks 153, 6851 SOGNDAL
SOKNDAL KOMMUNE, Gamleveien 20, 4380 HAUGE I DALANE
SOLA KOMMUNE, Postboks 99, 4097 SOLA
SOLUND KOMMUNE, Hardbakke 26, 6924 HARDBAKKE
SORTLAND KOMMUNE / SUORTTÁ SOUHKAN, Postboks 117, 8401 SORTLAND
STAD KOMMUNE, Rådhusvegen 11, 6770 NORDFJORDEID
STANGE KOMMUNE, Postboks 214, 2336 STANGE
STAVANGER KOMMUNE, Postboks 8001, 4068 STAVANGER
STEIGEN KOMMUNE, 8283 LEINESFJORD
STEINKJER KOMMUNE, Postboks 2530, 7729 STEINKJER
STJØRDAL KOMMUNE, Postboks 133, 7501 STJØRDAL
STORD KOMMUNE, Postboks 304, 5402 STORD
STOR-ELVDAL KOMMUNE, Postboks 85, 2481 KOPPANG
STORFJORD KOMMUNE, Oldersletta 1, 9046 OTEREN
STRAND KOMMUNE, Postboks 115, 4126 JØRPELAND
STRANDA KOMMUNE, Øyna 13, 6200 STRANDA
STRYN KOMMUNE, Tonningsgata 4, 6783 STRYN
SULA KOMMUNE, Postboks 280, 6039 LANGEVÅG
SULDAL KOMMUNE, Eidsvegen 7, 4230 SAND
SUNNDAL KOMMUNE, Postboks 94, 6601 SUNNDALSØRA
SUNNFJORD KOMMUNE, Postboks 338, 6802 FØRDE
SURNADAL KOMMUNE, Bårdshaugvegen 1, 6650 SURNADAL
SVEIO KOMMUNE, Postboks 40, 5559 SVEIO
SYKKYLVEN KOMMUNE, Kyrkjevegen 62, 6230 SYKKYLVEN
SØMNA KOMMUNE, Kystveien 84A, 8920 SØMNA
SØNDRE LAND KOMMUNE, Hovsbakken 1, 2860 HOV
SØR-AURDAL KOMMUNE, Tingvollbakkin 15, 2930 BAGN
SØRFOLD KOMMUNE, RÅDHUSET, 8226 STRAUMEN
Sør-Fron kommune, Kommunevegen 1, 2647 SØR-FRON
SØR-FRON KOMMUNE, Kommunevegen 1, 2647 SØR-FRON
SØR-ODAL KOMMUNE, Øgardsvegen 2, 2100 SKARNES
SØRREISA KOMMUNE, Storveien 20, 9310 SØRREISA
SØR-VARANGER KOMMUNE, Postboks 406, 9915 KIRKENES
TIME KOMMUNE, Postboks 38, 4349 BRYNE
TINGVOLL KOMMUNE, Kommunehuset, 6630 TINGVOLL
TINN KOMMUNE, Postboks 14, 3661 RJUKAN
TOKKE KOMMUNE, Storvegen 60, 3880 DALEN
TOLGA KOMMUNE, Brugata 38, 2540 TOLGA
TROMS OG FINNMARK FYLKESKOMMUNE, Postboks 701, 9815 VADSØ
TROMSØ KOMMUNE, Postboks 6900, 9299 TROMSØ
TRONDHEIM KOMMUNE, Postboks 2300 Torgarden, 7004 TRONDHEIM
TRYSIL KOMMUNE, Postboks 200, 2421 TRYSIL
TRÆNA KOMMUNE, Postboks 86, 8770 TRÆNA

TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE, Fylkets hus Postboks 2560, 7735 STEINKJER
TVEDESTRAND KOMMUNE, Postboks 38, 4901 TVEDESTRAND
TYDAL KOMMUNE, ÅS, 7590 TYDAL
TYNSET KOMMUNE, Torvgata 1, 2500 TYNSET
TYSNES KOMMUNE, Uggdalsvegen 301, 5685 UGGDAL
TYSVÆR KOMMUNE, Postboks 94, 5575 AKSDAL
TØNSBERG KOMMUNE, Postboks 2410, 3104 TØNSBERG
ULLENSAKER KOMMUNE, Postboks 470, 2051 JESSHEIM
ULLENSVANG KOMMUNE, Opheimsgata 31, 5750 ODDA
ULSTEIN KOMMUNE, Postboks 143, 6067 ULSTEINVIK
ULVIK HERAD, Skeiesvegen 3, 5730 ULVIK
UNJARGGA GIELDA / NESSEBY KOMMUNE, RÅDHUSET, 9840 VARANGERBOTN
UTSIRA KOMMUNE, Postboks 63, 5547 UTSIRA
VADSØ KOMMUNE, Postboks 614, 9811 VADSØ
VAKSDAL KOMMUNE, Konsul Jepsensgata 16, 5722 DALEKVAM
VALLE KOMMUNE, Postboks 4, 4746 VALLE
Vang kommune, Lindalen, 2975 VANG I VALDRES
VANG KOMMUNE, Tynvegen 5161, 2975 VANG I VALDRES
VANYLVEN KOMMUNE, RÅDHUSET, 6143 FISKÅ
VARDØ KOMMUNE, Postboks 292, 9951 VARDØ
VEFSN KOMMUNE, Postboks 560, 8651 MOSJØEN
VEGA KOMMUNE, Rørøyveien 10, 8980 VEGA
VEGÅRSHEI KOMMUNE, Molandsveien 11, 4985 VEGÅRSHEI
VENNESLA KOMMUNE, Postboks 25, 4701 VENNESLA
VERDAL KOMMUNE, Postboks 24, 7651 VERDAL
VESTBY KOMMUNE, Postboks 144, 1541 VESTBY
VESTFOLD OG TELEMARKE FYLKESKOMMUNE, Postboks 2844, 3702 SKIEN
VESTLAND FYLKESKOMMUNE, Postboks 7900, 5020 BERGEN
VESTNES KOMMUNE, Rådhuset, 6390 VESTNES
VESTRE SLIDRE KOMMUNE, Slidrevegen 16, 2966 SLIDRE
VESTRE TOTEN KOMMUNE, Postboks 84, 2831 RAUFOSS
VESTVÅGØY KOMMUNE, Postboks 203, 8376 LEKNES
VEVELSTAD KOMMUNE, Rådhuset, 8976 VEVELSTAD
VIK KOMMUNE, Postboks 134, 6891 VIK I SOGN
VIKEN FYLKESKOMMUNE, Postboks 220, 1702 SARPSBORG
VINDAFJORD KOMMUNE, Rådhusplassen 1, 5580 ØLEN
VINJE KOMMUNE, Vinjevegen 192, 3890 VINJE
VOLDA KOMMUNE, Stormyra 2, 6100 VOLDA
VOSS HERAD, Postboks 145, 5701 VOSS
VÆRØY KOMMUNE, Sørland 33, 8063 VÆRØY
VÅGAN KOMMUNE, Postboks 802, 8305 SVOLVÆR
Vågå kommune, Edvard Storms veg 2, 2680 VÅGÅ
VÅGÅ KOMMUNE, Edvard Storms veg 2, 2680 VÅGÅ
VÅLER KOMMUNE, Vålgutua 251, 2436 VÅLER I SOLØR
VÅLER KOMMUNE, Kjosveien 1, 1592 VÅLER I ØSTFOLD

ØKSNES KOMMUNE, Storgata 27, 8430 MYRE
ØRLAND KOMMUNE, Postboks 43, 7159 BJUGN
ØRSTA KOMMUNE, Dalevegen 6, 6153 ØRSTA
ØSTRE TOTEN KOMMUNE, Postboks 24, 2851 LENA
ØVRE EIKER KOMMUNE, Postboks 76, 3301 HOKKSUND
ØYER KOMMUNE, Kongsvegen 325, 2636 ØYER
ØYGARDEN KOMMUNE, Ternholmvegen 2, 5337 RONG
ØYSTRE SLIDRE KOMMUNE, Bygdinvegen 1989, 2940 HEGGENES
ÅFJORD KOMMUNE, Øvre Årnes 7, 7170 ÅFJORD
ÅL KOMMUNE, Torget 1, 3570 ÅL
ÅLESUND KOMMUNE, Postboks 1521, 6025 ÅLESUND
ÅMLI KOMMUNE, Gata 5, 4865 ÅMLI
ÅMOT KOMMUNE, Torget 1, 2450 RENA
ÅRDAL KOMMUNE, Statsråd Evensensveg 4-6, 6885 ÅRDALSTANGEN
ÅS KOMMUNE, Postboks 195, 1431 ÅS
ÅSERAL KOMMUNE, Gardsvegen 68, 4540 ÅSERAL
ÅSNES KOMMUNE, Rådhusgata 1, 2270 FLISA